

ROOSEVELT BO POSEGEL V VELIKO VOJNO KRIZO

Japonci žele nadaljevati s pogajanjmi, da pride na čas. — Priprave za napad na Holandsko Vzhodno Indijo.

BOJI V RUSIJI SO BAROMETER JAPONSKE BOJEVITOSTI

Ki se, da je vojna na Pacifiku pred vrati, ko je predsednik Roosevelt nenadoma prekinil vse počitnice v Warm Springs in odhitel nazaj v Washington. Tudi stala imela državni tajnik Hull in angleški poslanik Halifax dolgo sejo, na kateri sta razpravljala o položaju Daljnem vzhodu. Japonci žele zavlačevanja. — Avtoritativni japonski viri pravijo, da želi Japonska najmanj še dva tedna nadaljevati s razgovori v Washingtonu. (Tozadevno japonsko željo se smatra v Washingtonu kot pretvezo, da pridobi Japonska na času, v katerem bi ojačila svoje pozicije na Daljnem vzhodu, in hkratu da bi počakala, kako se bodo obnesli Nemci v svojih bojih v Rusiji). General Riraburo Ando, minister brez listnice, je večer izjavil, da bo Japonska napadla Burma cesto ter poizkusila za danes, ob kateri priprava formalno izročila odgovor japonske vlade na izjavo glede ameriške pozicije. Ameriški letalci v Kitajski Dalje se naznanja, da bodo ameriški letalci-prostovoljci, ki so v službi Kitajske, z ameriški letali ščitili Burma cesto pred morebitnimi napadi japonskih letalcev. Japonci žele zavlačevanja TOKIO, 1. decembra. — Avtoritativni japonski viri pravijo, da želi Japonska najmanj še dva tedna nadaljevati s razgovori v Washingtonu. (Tozadevno japonsko željo se smatra v Washingtonu kot pretvezo, da pridobi Japonska na času, v katerem bi ojačila svoje pozicije na Daljnem vzhodu, in hkratu da bi počakala, kako se bodo obnesli Nemci v svojih bojih v Rusiji). General Riraburo Ando, minister brez listnice, je večer izjavil, da bo Japonska napadla Burma cesto ter poizkusila za danes, ob kateri priprava formalno izročila odgovor japonske vlade na izjavo glede ameriške pozicije. Ameriški letalci v Kitajski Dalje se naznanja, da bodo ameriški letalci-prostovoljci, ki so v službi Kitajske, z ameriški letali ščitili Burma cesto pred morebitnimi napadi japonskih letalcev.

Tovarnah letal grozi izbruhnuti nova stavka unijskih delavcev

Med tovarne izeljujejo najhitrejša in najboljše ameriška bojna letala, tako zbrane "Airacobre," ki so oborožene tudi z lahkim topom. — Tovarna ima za 150 milijonov dolarjev naročil.

BUFFALO, N. Y., 30. novembra. — C. I. O. delavci v tovarni Bell Aircraft korporacije v Buffalu in Niagara Falls, ki izdelujejo zvišane meze in letala, so danes odločili, da bodo v sredo ob 12. uri jutraj zastavkali.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

Glavni zaključek je bil do-
na unijskem shodu, kjer
glasnom povedalo o rezul-
pogajanj med predstav-
in vodstva tovarne.

NEMŠKI PORAZI NA VSEH ČRTAH

Zadnji oficijelni sovjetski komuniké naznanja, da so mase ruske kozaske konjenice, podpirane po sovjetski letalski sili, zapodile Nemce nazaj iz Tula sektorja, najvažnejšega okraja 150 milj dolge fronte, ki ščiti Moskvo.

Istčasno ruske čete bi-
jejo in podijo bežeče Nem-
ce zapadno od Rostova, ka-
tero mesto tvori važna vra-
ta v Kavkaz, kjer nadalju-
je maršal Timošenko s
svojo silno ofenzivo. Zdaj
so Nemci prvokrat priznali,
da so bili vrženi po ruskih
četah iz Rostova.

Ruska ofenziva v Tula
sektorju je udarila v okra-
ju, kjer so se vršili že več
dni izredno krvavi in srditi
boji, s katerimi so si hote-
li Nemci izsiliti pot v Mo-
skvo. Rusi naznanjajo, da
so nemške čete popolnoma
demoralizirane in da beže
v divjem neredu. Druge ru-
ske sile so udarile na nem-
ške prednje kolone, ki so
dospele do Stalinogorska,
kjer so tudi zapodile Nem-
ce nazaj ter zavzele 14 va-
si.

Vse izgleda, da Hitler ne
bo še dal nestrpnemu nem-
škemu ljudstvu, pri kate-
rem so se pričeli pojavljati
že očitni znaki pojemanja
morale, niti Moskve niti
Leningrada za božično da-
rilo. — Prav tako huda
prede Nemcem v Afriki,
kjer jim bodo, ako vsa zna-
menja ne varajo, Angleži
kmalu zavili vrat.

Tojo bo izčistil Azijo anglo-ameriškega vpliva

TOKIO, 29. novembra. —
Premier Tojo je danes svečano
in javno izjavil, da je Japonska
trdno odločena, izčistiti Vhodno
Azijo angleškega in ameriškega
vpliva — "in sicer z mašče-
vanjem in na ljubo časti in po-
nosu človeštva."

Tekom seje japonskega kabi-
neta, ki se je sestal že drugi
dan k proučevanju ameriških
pogojev, je premier Tojo govoril
svoj bojevitvi govor narodom
Japonske, Kitajske in Manču-
kua.

"Dejstvo, da Čiangkajšek ple-
še po angleški in ameriški in ko-
munistični godbi in da se še
vedno upira Japonski, je pripri-
sati samo prizadevanjem Veli-
ke Britanije in Zedinjenih dr-
žav, ki hočeta v kalnem ribari-
riti in hočeta naščuvati azijska
ljudstva drugo proti drugemu,
da bi toliko lažje vladali Vzhod-
ni Aziji," je rekel premier Tojo.

Smrtna kosa

Včeraj jutraj je po kratki
bolezni preminila Mary Okički,
stara 67 let in stanujoča na 726
East 156th St. Pokojna je bila
doma iz Črnega vrha na Gorenj-
skem, odkoder je prišla v Ame-
riko leta 1904. Tukaj zapuša
žalujčega soproga Antona, pa-
storke Mary, poročeno Codasky
in Molly v Erie, Pa., in pastor-
ka Anthonyja, v stari domovini
pa brata Gregorja in dve sestri.
Bila je članica društvo Collin-
woodske Slovenke, št. 22 S. D.
Z, in društva sv. Jožefa št. 169.
Pogreb se bo vršil iz August
Svetkovega pogrebnega zavoda.
Čas pogreba bomo naznanili ju-
tri. Prizadetim naše sožalje!

Smrtna kosa

Staršem Steven in Olga Ba-
bič, stanujočim na 6517 Schae-
ffer Avenue, je preminil v St.
Ann's bolnišnici 17 dni star sin-
ček Dennis, prvorojenec. Mati
je hči poznane Schusterjeve
družine z Schaeffer Ave. Po-
greb se vrši danes popoldne ob
1. uri iz Jos. Zele in sinovi po-
grebnega zavoda, 6502 St. Clair
Ave. in na Calvarija pokopali-
šče. — Naše sožalje!

Mož z Marsa?

Na sliki vidimo angleškega vojaka na motornem kolesu. Njegovo motorno kolo je opremljeno s strojico, tako zvanim "tommy gun," s katerim bo v slučaju invazije lahko v diru streljal, ne da bi mu bilo treba stopiti s kolesa.

Angleži pogreznili v Arktiku osem nemških parnikov

LONDON, 29. novembra. —
Angleška admiraliteta je danes
naznanila da daje angleška boj-
na mornarica veliko pomoč Sov-
jetski Rusiji v Arktičnem oce-
anu, kjer sta dve angleški pod-
mornici pogreznili najmanj
osem nemških transportnih pa-
rnikov, ki so vozili nemško vo-
jaštvo za ojačenje nemške
fronte pri Murmanskju.

Dalje je bilo torpediranih in
obstreljanih šest nadaljnjih
nemških parnikov, ki so vozili
moštvo in municijo ter ostale
potrebščine na severno finkso
fronto. Destruckije nekaterih
teh parnikov se more smatrati
za gotovo, naznanja angleško
poročilo, iz česar se soditi, da so
bili ti parniki napadeni ponoči,
ko se ni moglo natančno ugotoviti
rezultatov torpediranja.

Komuniké naznanja, da je e-
na sama angleška podmornica,
in sicer Tigris, pogreznila s
svojimi torpedi petero parnikov,
šestega pa je nevarno poškodo-
vala.

Podmornica Trident pa je na-
padla s torpedi sedem sovražnih
ladij, med katerimi jih je troje
pogreznila, četvero pa resno
poškodovala.

Dodatno poročilo

Sledeči so sorodniki Johna
Jakšiča, ki je umrl v petek po-
poldne ter bo pokopan jutri
jutraj ob devetih in leži v po-
grebnem zavodu Anton Grdina
in sinovi: Mrs. Rose Fink, se-
stra, ki živi v Evropi; popolse-
stra Mary Noda, živi v Euclidu,
Ohio. Bratranci oziroma se-
strične, ki žive v Clevelandu, pa
so: Mrs. Elizabeth Bijek, Jo-
seph Jakšič, Frank M. Jakšič iz
Mentorja.

Smrtna kosa

Staršem Steven in Olga Ba-
bič, stanujočim na 6517 Schae-
ffer Avenue, je preminil v St.
Ann's bolnišnici 17 dni star sin-
ček Dennis, prvorojenec. Mati
je hči poznane Schusterjeve
družine z Schaeffer Ave. Po-
greb se vrši danes popoldne ob
1. uri iz Jos. Zele in sinovi po-
grebnega zavoda, 6502 St. Clair
Ave. in na Calvarija pokopali-
šče. — Naše sožalje!

TAKO SE GOVORI!

Župan Lausche je nazna-
nil, da ne more biti kos o-
gromnemu delu v mestni
hiši, ako bo hodil govorit
prazne čenče na razne obe-
de in "lunche," zato ne bo
sprejemal več nobenih va-
bil za nastop v javnosti pri
podobnih prireditvah, razen
če se bo stvar tikala javnih
zadev.

To odločitev župana Lau-
scheta bo z velikim pozdra-
vil vsak iskren in dobro-
misleč človek. Zdi se, da se
je publika že naveličala žu-
panov, ki so si na raznih
banketih izjedali svojo pot
nazaj k ponovni izvolitvi,
katero navado je iznašel in
vpeljal bivši župan Burton.

Nov grob

V nedeljo jutraj je po dolgi
in mučni bolezni preminul dobro
poznani rojak in trgovec Louis
Zdešar, v starosti 64 let. Doma
je bil iz Vnanjih gor, fara
Brezovca pri Ljubljani, odkoder
je prišel v Ameriko leta 1903;
od leta 1907 je bival v Euclidu,
Ohio. Leta 1928 je odprl trgo-
vino železnine na 687 E. 200th
St. na vogalu Lindbergh Ave.,
kjer je tudi živel. Od leta 1905
do 1921 je delal kot mašinist pri
Browning Grane and Showel Co.
na Waterloo Rd. — Pokojni za-
puša žalujčoo soprogo Rose,
rojeno Kump, sina Louisa, hčero
Rose in brata Andreja ter mno-
go sorodnikov. V stari domovi-
ni pa dve sestri, Frances Pezdin
in Johano Modic. — Bil je eden
izmed ustanoviteljev Slovenskega
društvenega doma, večletni
njegov direktor in do zadnjega
delničar. Bil je tudi član dru-
štva "Zavedni sosedje", št. 152
S. N. P. J. Pogreb se bo vršil iz
Avgust Svetkovega pogrebnega
zavoda, 478 E. 152nd St. Po-
greb se bo vršil v sredo ob 10.
uri jutraj na pokopališče v
Euclidu.

Preostlim naše sožalje.

Kultura

SEJA ČITALNICE

V sredo, 3. decembra, se bo
vršila redna seja S. N. Čitalni-
ce. Člani in odborniki so vablje-
ni, da se polnoštevilno udeležijo.
Pričetek ob osmih zvečer v čit-
alniških prostorih. — Predsed-
nik.

SOVJETSKE ARMADE V OFEN- ZIVI NA CELOTNI FRONTI

Rusi zapodili Nemce 100 milj daleč od Rostova. — Krempļji nemških armad so temeljito poščipani.

HITLER JE DANES DLJE OD SVOJIH CILJEV KOT JE BIL KDAJ PREJ

Sovjetsko poročilo od sobote
večer naznanja, da so Rusi zo-
pet zavzeli važno mesto Ro-
stov, kjer so stili armado nem-
škega maršala von Kleista, do-
čim se nahaja pet njegovih
tankovskih, motoriziranih in SS
divizij na divjem begu.

Sedem sto milj severno od tu
so bili Nemci tudi vrženi daleč
nazaj. Ruske čete so prekora-
čile zamrzo reko Volgo ter za-
vzele najmanj štiri kraje v svo-
jem napadu na nemški bok.

Nemško poročilo iz Berlina
priznava, da so se Nemci umak-
nili iz Rostova ter besni nad
ruskimi civilisti (četniki), ki so
napadli Nemce v zaledju.

Stalin čestita svojim četam

Premier Stalin sam je brzo-
javno čestital maršalu Timo-
šenku, ostalim poveljnikom in
vojaštvu na južni fronti na zo-
petnem zavzetju Rostova, kjer
"je zopet zaplapolal naš ponos-
ni prapor s kladivom in srpom."

Nemci na divjem begu

Rusi naznanjajo, da se naha-
jajo štiri nemške divizije, in si-
cer 6, 14 in 16 tankovska divizi-
ja, 60 motorna divizija in divizi-
ja elitnih SS čet na divjem be-
gu proti Taganrogu, ki leži 40
milj zapadno od Rostova.

Sovjetsko poročilo naznanja,
da so ruske čete prekoračile re-
ko Don ter napadle Rostov od
dveh strani: od juga in severo-
zapada. V bitkah je bilo ubitih
5.000 Nemcev.

Medtem pa sta se zapodili o-
be armade pred Moskvo na vrat
na nos naprej: nemška v na-
pad, ruska v protinapad.

Nobenega umika pred Moskvo!

KUJBISEV, Rusija, 29. no-
vembra. — Sovjetska vlada je
izdala danes brambovem Mo-
skve sledeče dnevno povelje:
"Umakniti se več kakor za
korak, je zločin, ki se ga ne bo
oprostilo."

"Ustavite sovražnika! Vrzite
ga iz njegovih pozicij! — To je
povelje, ki se ga ne sme prelo-
miti."

Poljski premier v Rusiji

V Kujbišev je prispel z leta-
lom general Vladimir Sikorski,
poljski premier, ki bo pregle-
dal v Rusiji poljske čete. Z njim
je prispel general Vladislav An-
ders, vrhovni poveljnik polj-
skih čet v Rusiji.

Vojaški opazovalci v Londo-
nu pravijo, da je z zopetnim za-
vzetjem Rostova, kjer se bo
lahko zopet popravilo oljne ce-
vi, ki odvajajo olje proti severu,
učinil maršal Timošenko de-
janje, ki prekaša najbolj drzne
nade angleških vojaških stro-
kovnjakov.

Ako so bile nemške čete pri
Rostovu res strelke, kakor poro-
čajo Rusi, bo vzelo več tednov,
preden morejo Nemci misliti na
zopetni napad na Rostov.

Rusi poščipali krempļje Nemcev

Ruska kontraofenziva je poš-
čipala krempļje najsrdečjši
nemški ofenzivi proti Moskvi
ter je zapodila disorganizirane
ostanke ogromne nemške arma-
de na Donec—Rostov fronti v
beg 100 milj zapadno od Rosto-
va. Tako naznanja sovjetski u-
radni komuniké, proti kateremu
nima Berlin nobenega ugovora.

To rusko poročilo je najbolj
optimistično tekom vse rusko-
nemške vojne, dasi priznavajo
Nemci, da je Moskva še vedno
v nevarnosti, kjer imajo Nem-
ci še vedno prednosti na neka-
terih točkah.

Rusi zavzeli 34 vasi

V svojih protinapadih pred
Moskvo so Rusi zopet zavzeli 14
vasi v eni, in 20 v drugi smeri.
Pravda poroča, da so se Nemci
umaknili iz kraja K. katerega
ne označuje podrobneje, toda
se smatra, da je ta kraj Klin.

Moskovski radio naznanja, da
so sovjetske armade v ofenzivi
na celotni fronti in da so Nem-
ci postrelili v Rostovu stotine
starih mož, žena in otrok, pre-
den so se umaknili iz mesta.

Roosevelt namiguje na skorajšnjo vojno

WARM SPRINGS, Ga., 29.
novembra. — Predsednik Roose-
velt je izjavil nocoj, da obstoja
možnost, "da se bodo naši fan-
tje, ki so danes v armadnih in
mornariških akademijah, ob
prihodnjem Zahvalnem dnevu
moral boriti za obrambo Ame-
rike." Predsednik je konferiral
po telefonu z državnim tajni-
kom Hullom, nakar je sklenil,
odhiti nazaj v Washington.
in sicer zaradi nenadnega preo-
kreta japonske situacije.

Japonski premier Tojo je na-
mreč nekaj ur prej izjavil, da
bo morala Japonska storiti vse,
kar je v njenih hočeh, da ma-
ščevalno iztira z Daljnega vzhoda
angleško in ameriško eks-
ploitacijo.

EKSPLOZIJE BOMB V FRANCII

PARIZ, 28. novembra. — V
eksplozijah bomb, ki so eksplodirale
v francoskih restavracijah,
sta bila ubita dva nemška
vojaka; več nadaljnjih nemških
vojakov je bilo ranjenih, in ubi-
ta je bila tudi neka francoska
mladenka.

Nemške oblasti so nemudo-
ma odredile zatvoritev ulic v
okolici omenjenih restavracij,
v katere so zahajali Nemci. Po
šestih zvečer se ni smel noben
civilist pokazati na ulici. Nem-
ški poveljnik Pariza je izdal
proklamacijo, v kateri navaja,
da bo ustreljen vsak, ki bi se
pojavil po šestih zvečer na ulici.

Poroka

Poročil se je Andy Korenčič,
ki služi v ameriški armadi. Za
življensko družico si je izbral
Josephino Baraga, hčerko Mr.
in Mrs. Baraga na Holmes Ave.
Poroka se je vršila v Louisville,
Ky., kjer se nahaja sedaj ženin
radni komuniké, proti kateremu
pri vojaki. Mnogo sreče!

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

» ENAKOPRAVNOST «

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Issued Every Day Except Sundays and Holidays	
Po raznašalcu v Clevelandu, za celo leto	\$5.50
za 6 mesecev	\$3.00; za 3 mesece
Po pošti v Clevelandu, v Kanadi in Mexici, za celo leto	\$1.50
za 6 mesecev	\$6.00
Za Zedinjene države, za celo leto	\$3.25; za 3 mesece
za 6 mesecev	\$2.00
Za Evropo, Južne Amerike in druge inozemske države:	\$4.50
Za celo leto	\$2.50; za 3 mesece
	\$1.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

RUSKI LETALCI IN MEHANIKI

Ilija Ehrenburg, znani ruski pisatelj, poroča iz Kujbiševa:

Polkovnik Smirnov je lep, duhovit mož. Na njegovih prsih je mnogo vojaških dekoracij, med njimi zlata zvezda Junaka Sovjetske Rusije. On je že 12 let pilot bojnih letal ter se je udeležil že treh vojaških kampanj.

Inženjer Lazarev pa uživa sloves izbornega tehnika. On je skromen človek ter zaljubljen v svoje delo.

Z obema sem pred dnevi govoril. Povedala sta mi, kako sta zložila skupaj prvo pošiljatev ameriških bojnih letal.

"Naša skupina obstoja iz petnajstih pilotov in več ducatov letal. S precejšnjimi težavami smo zgradili uporabno pot preko močvirja. Po 12 metrov dolge zaboje z deli letal smo pripeljali s sanmi na mesto. Tu smo odprli prvi zaboj.

"Vsakdo je bil radoveden. Kako neki izgleda ta stvar? Mehaniki so se pričeli posvetovati, kako bi se letala najlažje in najhitreje sestavila. Mi, letalci, smo se radovedno povpraševali, kako se bodo ta ameriška letala obnesla v zraku.

"Ta letala se razlikujejo od naših ter so precej širša. Lotili smo se sestavljanja. Po pravici rečeno, angleški mehaniki so dvomljive cene. Podmaršal Colbert je rekel, da bo sestava prvega letala vzela najmanj teden dni. Vsaj tako je povedal polkovniku Smirnovu.

"Nato pa je prišel Smirnov k nam ter dejal: 'Čas hiti. Vreme je vsak dan slabše. Po angleškem načinu dela bomo potrebovali teden dni za sestavo enega letala. Toda mi moramo sestaviti to letalo do jutri.'

"In res: letalo je bilo sestavljeno drugega dne še pred nočjo. Možje so delali vso noč. In pomisliti je treba, da je bila sestava tega letala zelo komplicirana. Poročnik Zemke, ameriški letalec, je bil zelo vesel nad napredovanjem dela ter nam je za to tudi čestital.

"V petih dnevih je bilo sestavljenih 12 letal. Zdaj pa je prišla vrsta na letalce.

Povedano nam je bilo, da preizkušajo v Angliji nova letala samo preizkušeni letalci. "Jaz," je rekel polkovnik Smirnov, "sem izvršil dvojne poletov. Zemke je zaklical 'O. K.' ter je dvignil palec. Kmalu smo se lahko sporazumeli brez tolmačev. Letalec bo vedno razumel letalca. Razgovarjali smo se s pomočjo znakov z rokami.

"Nato je prišel kapitan Ellison, izvršten ameriški pilot, ki nam je povedal, da so naši letalci izborni piloti ter pripomnil, da če so vsi naši letalci zmešani iz enakega testa, potem ni čudno, če imajo Nemci težave v zraku.

Naša skupina pa je bila povprečna skupina letalcev: nekaj zelo dobrih, nekaj manj dobrih.

"Ameriška letala imajo velike prednosti; z njimi se na primer lahko pristane na majem prostoru ter so zmogni vzeti v svoje tanke velike množine kuriva, radi česar imajo daljši radius poleta. Letala so udobna in dobro oborožena, sploh izborna.

"Z Amerikanci smo delovali skupno mesec dni ter se užalostili, ko je napočil čas ločitve. Mr. Zemke in Mr. Ellison sta se izkazala izvrstna tovariša. Resno sta se z nami vred lotila dela, in ko sta videla, da razumevamo stvar, sta postala entuziastična, tako da sta često zamudila svoje kosilo, ker sta ostala pri nas ter nam na vse mogoče načine pomagala.

"Ob slovesu smo se čudoma čudili, da-li se še kdaj srečamo. Ona dva sta odšla proti domu, mi pa v akcijo nad nemške črte. Ako bi slučajno čitala to, kar ste napisali, pozdravite ju pristočno v našem imenu kakor tudi vse ameriško ljudstvo."

Gornje poročilo je zelo zanimivo zlasti v zvezi z entuzijazmom lorda Beaverbrooka, angleškega ministra, in Harrimana, načelnika ameriške misije v Moskvi, ki nista mogla ob svojem povratku iz Rusije prehladiti ruskih letalcev in mehanikov, o katerih sta rekla, da če ne prekašajo, pa prav gotovo v vseh ozirih dosega angleške in ameriške mehanike. Dejala sta tudi, da očitujejo Rusi naravni fenomenalen dar za mehaniko, čije komplicirane tajne v najkrajšem času zapopadejo.

Begunec iz Paveličeve Hrvatske pripoveduje

Beg iz taborišča.

V taboru ni bilo mogoče izdržati. Lakota, pretepanje, umazanost — edino perilo, s katerim smo prišli v taborišče smo morali prati sami, — uši, zausnice in brec in pričakovanje smrti vsak trenutek, zaradi muh in uživanja kakšnega pijanega norca, vse to je bilo preveč za nas; ali naj se človek čudi, če se spričo vsega tega v taboriščih upirajo, napadajo stražnike, ubijajo vstaše in poskušajo pobegniti? Smrt nam grozi, če ostanemo v taborišču prav tako kakor če poiskujemo pobegniti, to se razliko, da je pri begu vsaj malo upanja, da si rešimo živo glavo.

Pet se nas je zbralo in dogovorilo, da poiskujemo pobegniti. Ker nas je v tem taborišču bilo čez 2500, v njem smo pa bili vsega 25 dni, si vedno pijani vstaši niso mogli zapomniti vsakogar izmed nas. Ko so se vstaši dobro napili in ko so v svoji hišici na ves glas prepevali, smo se splazili k ograji in se plazili po trebuhu privleki skozi njo in skrili v žito.

Še pred zoro smo prišli do železniške proge blizu kopriševkega kolodvora, kjer je stal tovrni vlak. Vprašali smo železničarja, kam je vlak namenjen in ko nam je odgovoril, da bo odšel proti Zagrebu, smo se skrili v železniški voz, ki je bil prekrit s platnom in se tako srečno pripeljali do bližine Zagreba. Tu smo se poslovili med seboj in se potem nekaj dni skrivali. V teh dneh smo vsak večer poslušali vesti jugoslovanskega radia iz Londona. Ta radio je blagoslov božji za vse ljudstvo v Jugoslaviji.

Prej so bežali iz Italije, zdaj pa v Italijo.

Malo čudno se sliši, pa je resnično: Hrvati bežijo iz Hrvatske v Italijo, ker so celo pod italijanskimi oblastmi bolj varni, samo če imajo sredstva za življenje. Ko je Italija zasedla Slovenijo, Goriški Kotar, Hrvatsko Primorje in velik del Dalmacije, je naš narod v množicah bežal iz teh krajev v "neodvisno", misli, da bo v "neodvisni" lahko svobodneje živel. A zmotili so se vsi, kajti v tej "neodvisni" je cvetelo vsakršno zlo, toda svobode ni bilo. In zgodilo se je čudež, — ni mogoče reči drugače, da so Hrvati bežali v Italijo, da jih ona vzame v varstvo pred Hrvatsko!

Niso se vračali samo tisti domov, ki so prej pobegnili pred

italijansko vojsko. Bežali so vsi, ki so mogli pobegniti. Priti do krajev, ki jih je zasedla italijanska vojaška oblast, ni bilo tako težko, vendar je bilo treba urediti nekaj malenkosti; tako: plačati mastne tisočake za dovoljenje, s katerim si smel čez mejo in še nekaj — da si sploh mogel prositi za dovoljenje, t. j. da nisi bil zaprt. Zraven tega si moral imeti mnogo denarja za življenje v krajih, ki so jih zasedli Italijani, kajti italijanske oblasti se ne brigajo za stan in hrano beguncev. Pri tem so vstaški veljaki "šli na roko" in za masten denar so vsakomur dali dovoljenje. Pa v pravem pomenu besede masten denar, tako da mnogi reveži zaradi tega niso mogli na pot. V Ljubljani so tisoči pobeglih Hrvatov in tudi Slovencev, ki so pobegnili iz krajev, ki jih je zasedla Nemčija, tisti seveda, ki jih Nemci niso izgnali drugam. Split je poln hrvatskih beguncev, dočim jih v Sušak prihaja zelo malo, ker jih italijanske oblasti tam ne gledajo rade, ker je od tam preveč lahko preiti na Reko — brez tistega "pustiskoz", ki ga moraš imeti zraven vizuma v potnem listu, če hočeš prekorčiti prejšnjo jugoslovansko-italijansko mejo.

Konzularni predstavniki lepo služijo.

Ko so vstaške oblasti naznanile, da bodo smeli odpotovati iz "neodvisne" vsi tisti, ki to žele, če imajo denar in če dobijo dovoljenje države, v katero se hočejo preseliti, je prišlo do pravega obleganja konzularnih predstavnikov nevtralnih držav, zlasti ameriških. Nekateri predstavniki so zahtevali za vizum po 30.000, 50.000, pa tudi čez sto tisoč dinarjev! Seveda tak vizum še vedno ni tisti osebi dal pravico za vstop v državo, ki je zanj tako drago plačala. Vsaka država ima svoje zakone za priseljevanje in nihče ni mogel čakati dolge mesece, da se končajo vse potrebne stvari: dovoljenje vnesitve i. t. d., temveč so se vizumi dajali kar tako v hitrici, samo da je bilo mogoče prejeti čez mejo. Vnovič sitnosti in v Lizboni, kjer je bilo več naših državljanov s takimi potnimi listi in neveljavnimi vizumi, so se godile strašne stvari: moške, žene in otroci so spali v policijskih prostorih blizu letališča, ki je okrog trideset kilometrov zunaj mesta, hrane ni bilo od nikoder in kupiti ni bilo mogoče ničesar. Neka gospa si

je prerežala žile na roki, vendar so jo rešili in odpeljali v bolnišnico.

(Tudi v Buenos Aires je prišlo več potnikov s takimi vizumi; pridržali so jih na ladji, dokler se vse ni pojasnilo, nekatere pa so celo z isto ladjo poslali nazaj.)

"Neodvisna" ima svojega konzula v Splitu!

Da je Dalmacija zares sestavni del "neodvisne" dokazuje najbolj dejstvo, da ima "neodvisna" v Splitu svojega konzula! Mislim, da vsakdo ve, da nobena država nima, ter ga ne potrebuje, svojega konzulskega ali konzularnega predstavnika — v svoji lastni državi, doma! Ta konzul v Splitu za masten denar pritiska vizume na potne liste, čeprav ti vizumi nič ne veljajo in imajo potniki samo sitnosti zaradi njih, razen če potujejo v Nemčijo, Italijo ali v "neodvisno".

Razmerje med Italijo in "neodvisno" ni ravno tako prijateljsko...

Da razmerje med Italijo in "neodvisno" ni ravno tako prijateljsko kot se misli, je več dokazov. V "neodvisni" je edini in skoraj izključni gospodar nemški poslanik Katsche. Kar on pravi, to se mora zgoditi. Pavelić se je večkrat poskušal znebiti tega "varuštva", ter se bolj približati Rimu, pa je Katsche to znal vedno spretno preprečiti. Sovražstvo med Hrvati in italijansko vojsko je zelo pogosto prišlo do izraza, zelo v vstaških vrstah, t. j. med istimi vstaši, ki niso "pravili" ki so prišli iz Italije in iz drugih zamejskih krajev. Če na primer do pobegne iz "neodvisne" v Nemčijo in Pavelić zahteva njegovo izročitev, ga nemške oblasti takoj izročijo. Z Italijo pa ni tako, kajti italijanske oblasti se vedno branjajo vrtniti tiste, ki so pobegnili iz "neodvisne" ker so jih preganjali ali ker so se bali preganjanja. Tako je iz Zagreba pobegnil znani tovarnar Gaon, ki že več mesecev čaka v Ljubljani, da ga puste naprej. Pavelić je zahteval, naj ga italijanske oblasti vrnejo v Zagreb, češ, da tovarna brez njega ne more delati, a italijanske oblasti za nočjo vrtni, čeprav je Pavelić svojo zahtevo večkrat ponovil. — Vendar zaradi tega Hrvati in Slovenci ne delajo nobene razlike v sovražstvu do Pavelića in Italije; sovražijo enako obe vrtnjeni divjaški sili. Slovenci so besni.

Slovenci besnijo in javno groze. Ko je Hitler ukazal, da je Slovenci morajo izseliti in ko so njegovi "fuhrerčki" začeli razhajati, so Slovenci dvignili svojo verjame v Jugoslavijo in v zrak vse železniške proge, preden so zapustili rodno zemljo. Dolgo časa ni bilo po Slo-

veniji nobenega železniškega prometa. Uničili so vse, do česar so mogli in kar so utegnili, preden so odšli. Podobno je bilo tudi v tistem delu Slovenije, ki so ga zasedli Italijani. Prometa ni bilo, ker so mostove dvignili v zrak, a železniške proge porušili. Italijani so popravili proge prej kot Nemci in danes je redni železniški promet samo na progi Ljubljana - Trst - Rim, povsod drugod po Jugoslaviji bodi sploh ni železniškega prometa ali pa se ne ve, kdaj bo na kakšni progi ustavljen, ker vsak čas se mostovi podirajo v prepade.

Seveda smo se zanimali tudi za prilike v drugih delih Jugoslavije. Žal vam ne morem povedati nič zanesljivega. Od prvega dne sem bil pod nadzorom, potem v zaporih, nato v taborišču, zatem sem se skrival in bežal pred dnevom in pred ljudmi, končno sem pobegnil čez mejo in prišel v Buenos Aires. Mislim, da so te stvari boljše znane vam, ki ste zunaj Jugoslavije, kakor pa nam, ali vsaj meni. Samo to mi je znano, da so v Sarajevu ustrelili dr. Priča skupaj s petdesetimi Srbi, ker so v Sarajevu nekoga dne ubili nekoliko nemških vojakov. Med tistimi je bil tudi neki moj sorodnik, dočim je drugi padel v prvih bojih.

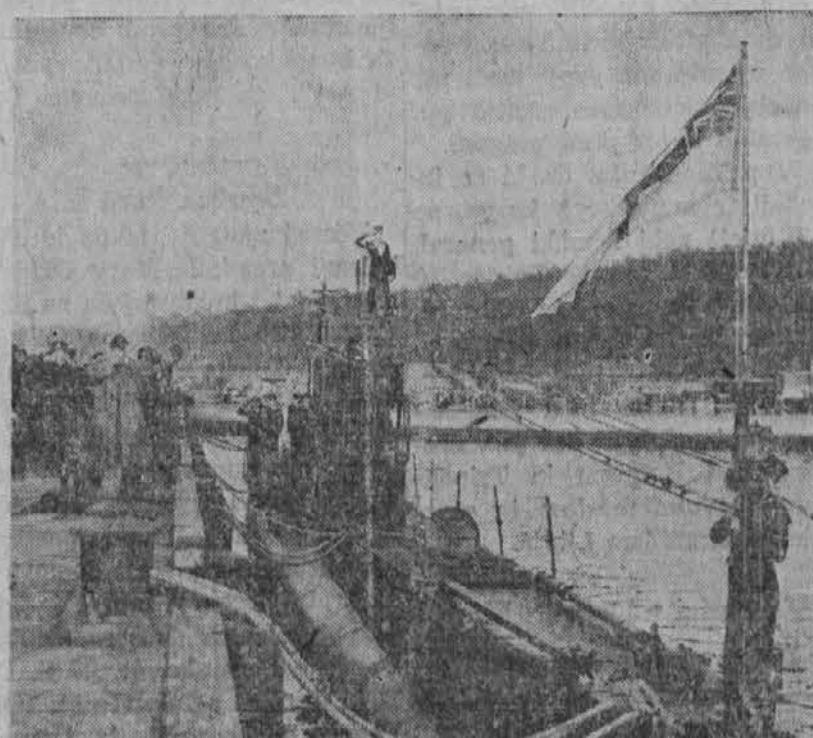
"To ti daje Jugoslavija!"

Neki nemški častnik, — pripoveduje gospa, se je s svojim dekletom sprehal v Tuškanu proti Zofijinemu potu. Nekoliko mladeničev ju je opazilo, šli so za njima in ubili častnika. Na nož, s katerim so ga ubili, so našli listek z napisom: "To ti daje Jugoslavija!" Dekle ubijalca ni spoznalo in zaradi tega so v Zagrebu ustrelili petdeset Srbov in židov.

Ko je nemška vojska prišla v Zagreb in vse ulice napolnila s tanki, so nemški vojaki jedli bel kruh s surovim maslom in v steklenicah nosili čaj z rumom, mi smo jih pa gledali — lačni. Tri dni po njihovem prihodu nismo več imeli ne kruha ne drugih stvari.

Vsi razen tistih, ki jim je dovoljeno, da lahko ropajo, pričakujejo hitrega konca vojne in razširjenje Jugoslavije. Narod vsak dan moli, naj Bog pošlje Angleže z bombami na nemško-italijansko - vstaška gnezda. V zadnjem času so se sklepale stave, da bo vojne konec v marcu 1942. Tudi tisti, ki prej niso bili zadovoljni v Jugoslaviji danes gočejo za njo. Taki pravijo: nič več ne bomo zahtevali potice zraven kruha, kajti sicer zmanjka kruha in ostanemo lačni. Naš narod čvrsto in neomahljivo verjame v Jugoslavijo in v njeno vstajenje, vsi, brez razlik, združeni v boju in trpljenju.

Ameriška podmornica za Anglijo

Na sliki vidimo razvijte angleške zastave na ameriški podmornici R-3 v Grotonu, Conn., katere podmornica je bila izročena Poljski, čije mornarice se bori ob strani angleške mornarice.

Novi predsednik neodvisne Sirije

Mož na sredi je šejk Traggadine, novi predsednik Sirije, ki pregleduje častno stražo vojakov svobodne Francije v Damascu. Vojaki svobodne Francije so formalno izročili Sirijo Sircem, ki so premagali čete Vichyja.

ŠKRAI

RADO MURNIK: Ženini naše Koprnice

Gospod Bestiuzza je stal včas v kotu in ni vedel, kam pogledal. Zdaj pa se je odločil: Prosim, mir! Postavil se je pred Koprnice in dobil parazolom po glavi. Komaj pa se je to zgodilo, se zopet odprla vrata in prišla marširala je tista huda laš gospa v svilnati obleki na frizto. Za kino!

Rekla je: A, tukaj si? Gospod Bestiuzza pa se je držal kisle, ko jo je pozdravil. Sedaj je vprašala gospa: go: Kaj pa je? Kaj pa je? Kaj ti hočeta ti dve dami? Godrnanta se je hitro odzvala: Prosim, gospod Bestiuzza je moj ženin! Koprnica pa je protistrala na vse kriplje: Moj ženin je, moj! Godrnanta je vpila: Moj! Moj!

Koprnica je kričala: Nosnost! Moj je!

Italijanska gospa je tako tro sopla, da je komaj izgovorila: Kaj se Vama sanja? je moj mož, pa ne Vajin mož! Koprnica in godnanta sta vrisnili: Ni res! Ni mogoče!

To je laško gospo stranso burilo. Popadla je gitaro, zmerjala svojega moža. Tak Sram Te bodi, Ti binave! lump! Druge imaš, jaz pa Trstu dolgeas prodajam. Ubi moji otroci, ki imajo take očeta! O, jaz reva!

To je bil špetakl. Potem je šla reva hlabro nad Italijanko ga z gitaro počila po glavi. Tara se je razbila. Škoda! Gospa je ostala cela. Škoda! Gospa Bestiuzza je pobegnil po policnicah v daljne kraje. Gospa je za njim! Takega škandala se ni bilo!

Potem sta prišla papa in ma. Imeli so še dolg pogovor preden so se ločili.

Naša Koprnica se je grozno kremžila in usekovala, kakor imela nahod. Mama je rekla: se nikar toliko ne kisa, ubi! Toliko se Koprnica še ni jela so perice tako nesramno druzila. Ves dan je vstajala za nobenim. Ves dan je vstajala, kakor bi pisala račice, naloge. Papa je rekel, da bo nehala, če bo hotela. In res nehala, le včasih se je še pomerila. Ker pa je prešla nekoliko vode, je oslabela. Zato pojedla zbirko 20 češpov na dušek. Nato ni imela nobenih bolečin več v srcu, ampak sprotno, v trebuhu, kjer so tiščale češpje.

FOR DEFENSE

Govor dr. Borisa Furlana na mednarodni skupščini dela

Gospoda!

Pri razglabljanju o preustroju po vojni in o sodelovanju se moramo v prvi vrsti vprašati: kdo bo popravil in kaj bo popravljal ter kdo bo sodeloval in s kom bo sodeloval. Naš prvi cilj je seveda zmaga v vojni in doseg tega potrebujemo polno sodelovanje vseh narodov, ki ljubijo svobodo.

Kakor je naša ugledna predstavnica v svojem tehtnem nagovoru podčrtala, da vsa upravičenost in kakor je odlični predsednik tega zborovanja, dr. Butler, dejal v prilog novim američnim človekoljubja, ki sta postavila predsednik Roosevelta in prvi minister Churchill, mora sodelovanje obsegati vse enaki deleži pravic in dolžnosti. Za noben narod ne sme biti razlike. Pri tej stvari bomo mi, mali, revni narodi Vzhodne Evrope imeli svojo besedo. Zato je za nas važna pot, po kateri se bo to sodelovanje uresničilo in pokazalo. Naše trditve so utemeljene na zgodovinskih dejstvih. Ni bilo samo včeraj, da so Poljaki, Čehi in Jugoslovani morali kloniti pred Hitlerjevim vdorom, ni bila samo ta vojna povod, da so se ti isti narodi morali boriti za svojo narodno, gospodarsko in politično svobodo. Tisoč let je tega, ko so naši narodi in v dolgih stoletjih trpljenja slovanskih, zdaj raznih narodov, se je naša njihova zatiranja spreminjala samo sorazmerno z raznimi pogoji časa in prostora. Včasih so tlačitelji bili bolj revni, če so hoteli doseči svoje namene zgolj z gospodarskim pritiskom in s svojo tako imenovano "višjo kulturo", to je so spoznali, da je tak človeški način zatiranja zgrešen in je prišlo tudi orožje na vrsto in ječe. Samo ta razlika med napadalci in prejšnjih časa in Hitlerjem, edina razlika: naši napadalci in gospodstvo so danes prešli stopnjo temeljitosti, ki smo jo imeli v prejšnjem času. Zato se z vsemi svojimi čustvi strinjam z izjavo odposlanca indijske vlade g. Shanmukham Chetty-a in delavskega odposlanca Kitajske g. Chu-a, kajti v mnogih ozirih je Vzhodna Evropa na zahodu in istem položaju kot Daljni Vzhod na Vzhodu. Zgraditi moramo dobro družbo z enakimi pravicami in dolžnostmi za vse. Po vojni morajo bogate zahodne demokracije, za svojo lastno ko-

rist, ponuditi Bližnjemu in Daljnemu Vzhodu možnosti za razvoj industrije in zboljšanje življenjskih pogojev med svojim kmetijskim ljudstvom. Samo po tej poti je mogoče doseči gospodarsko varnost in pravičnost in osvoboditi narode nemškega gospodarskega in vojaškega spodstva.

Prepričan sem, da bo ta u-

gledna organizacija imenovala različne odbore, ki bodo njihovi člani tistih držav, ki bodo po vojni uredile politične in gospodarske enote obnovljene Evrope. V tem pogledu se popolnoma pridružujem načrtu g. Harimana za ustvarjanje močnih in do neke meje samobitnih federacij, združenih v svetovno federativno zvezo.

Društveni KOLEDAR

DECEMBER

6. decembra, sobota. — Young Women's Club of "Progressive Slovenke" — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

7. decembra, nedelja. — Croatian Pioneers H. B. Z. — ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

7. decembra, nedelja. — Društvo "Združeni bratje," št. 26 S. S. P. Z. priredi ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

13. decembra, sobota. — St. Clair Rifle and Hunting klub priredi banket v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Road.

14. decembra, nedelja. — Cankarjeva ustanova priredi spominsko slavnost smrti Ivana Cankarja v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

14. decembra, nedelja. — Društvo "Mir", št. 142, S. N. P. J. priredi zabavni večer po glejni letni seji v Slovenskem domu na Holmes Ave.

20. decembra, sobota. — Svobodni miselniki Slovenke št. 2 S. D. Z. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

21. decembra, nedelja. — Slovenska mladinska šola, — prireditelj Božičnica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

21. decembra, nedelja. — Božičnica Mlad. pev. zbora "Skrjančki" v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

25. decembra, četrtek. — Socijalistični klub, št. 49 priredi ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

27. decembra, sobota. — Društvo "Spartans" št. 198 S. S. P. Z. — Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

31. decembra, sredo. — Slovenski narodni dom in Klub društev Slovenskega narodnega doma — Silvestrov večer v obah dvoranah Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

31. decembra, sredo. — Pevski zbor "Jadran" priredi silvestrov ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

31. decembra, sredo. — Silvestrov večer se vrši v Slovenskem narodnem domu v Maple Heights, O.

31. decembra, sredo. — Silvestrov večer priredijo društva doma zapadnih Slovencev, na 6818 Denison Ave.

1942

JANUARY

1. januarja, četrtek. — Društvo "Zumberak", 30-letnica proslava v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

3. januarja, sobota. — Napredni Slovenke, št. 137 S. N. P. J. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

10. januarja, sobota. — Društvo "Glas Clevelandskih Slovencev" št. 9 S. D. Z. — Plesna veselica v Avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

10. januarja, sobota. — Pevski zbor "Adrija", priredi ples v Slovenske mdrštvenem domu na Recher Ave.

11. januarja, nedelja. — Dramsko društvo "Anton Verovšek" — igra v avditoriju Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

11. januarja, nedelja. — Društvo "Strivers" št. 165 H. B. Z. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

17. januarja, sobota. — Modern Crusaders S.D.Z. — prireditelj Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

17. januarja, sobota. — Glasbena Matica, Plesna veselica v Avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

24. januarja, sobota. — Utopians S. S. P. Z. — Ples v avditoriju Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

24. januarja, sobota. — St. Vitus Boosters Club, Plesna veselica v Avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

25. januarja, nedelja. — Dramski zbor "Ivan Cankar", Predstava in ples v Avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

30. januarja, petek. — Roosevelt Ball day Dance, v Avditoriju Slovenskega narodnega doma, na St. Clair Ave.

31. januarja, sobota. — Društvo "Kristusa Kralja" št. 226, K. S. K. J. — Plesna veselica v Avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

NO! NO!

There is NO extra charge for Vitamin A in Smith Brothers Cough Drops. These delicious drops still cost only 5¢. (Black or Menthol)

Smith Bros. Cough Drops are the only drops containing VITAMIN A

Vitamin A (Carotene) raises the resistance of mucous membranes of nose and throat to cold infections, when lack of resistance is due to Vitamin A deficiency.

YOU GIRLS WHO SUFFER Distress From MONTHLY FEMALE WEAKNESS AND NEED TO BUILD UP RED BLOOD!

TAKE HEED if you have all or any one of these symptoms: do you suffer headache, cramps, backache, nervousness, weakness, crankiness, distress of "irregularities," periods of the blues, a bloated feeling—due to functional monthly disturbances?

Then start at once—try Lydia Pinkham's Compound Tablets (with added iron). Pinkham's Tablets are famous for relieving monthly pain and distress. Thousands of girls and women report remarkable benefits! Taken regularly—they help build up resistance against such annoying symptoms. Lydia Pinkham's Compound Tablets are also especially helpful in building up red blood and thus aid in promoting more strength and energy. Follow label directions. WORTH TRYING!

FEBRUARY

7. februarja, sobota. — Društvo "France Prešeren" št. 17 S. D. Z. — Plesna veselica v Avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

8. februarja, nedelja. — Društvo "Comondors" št. 742 S. N. P. J. Plesna veselica v Avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

14. februarja, sobota. — Društvo "Cleveland" št. 126 S. N. P. J. — Plesna veselica v

V kampanji

Vaje ameriške armade

Na sliki vidimo oddelek ameriške armade, ki se vadi v rabi proti tankom.

Sestanek poslanika z Amerikanci

Na sliki vidimo ameriškega poslanika Johna G. Winanta, ki govori v Angliji s petimi Amerikanci, ki so vstopili prostovoljno v angleško armado.

KOLIKO STORITE ZA CANKARJEV GLASNIK?

Če ste res napredni, pokažite to tudi z dejanjem. Cankarjev glasnik je napredna delavska kulturna revija za leposlovje in pouk. Priporočite svojemu prijatelju ali znancu, da si jo naroči. Za obstoj in napredek izobraževalnega časopisa je potrebno sodelovanje vseh, ki so za napredek!

Cankarjev glasnik potrebuje zastopnikov, posebno še izven Clevelanda. Priglasite se! Pišite upravnistvu, ki bo rade volje dalo vsa pojasnila. Naslov: 6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Naročilna nakaznica na Cankarjev Glasnik

IME: _____

NASLOV: _____

Zastopnik: _____

Plačal \$ _____ c _____ Dne _____ 19____

STARS ON PARADE

BEN TURPIN
ONE TIME KING OF COMEDIANS, USED TO STAND IN FRONT OF THE CAMERA FOR HOURS AT A STRETCH — JUST HAVING PIES THROWN AT HIM. BEN HASN'T EATEN PIE FOR YEARS! HE SAYS 'THE THINGS HAUNT HIM!'

"I Knew them When..."
THIS IS KAY FRANCIS—AS SHE LOOKED IN 1927. THE OUTFIT KAY IS WEARING GAVE HER THE TITLE OF THE BEST DRESSED WOMAN ON THE STAGE. TODAY KAY IS KNOWN AS THE BEST DRESSED WOMAN ON THE SCREEN.

HARPO MARX
NEVER TALKS IN PICTURES—YET OFF SCREEN HE IS A FINE CONVERSATIONIST. HE PLAYS THE HARP BEAUTIFULLY, AND HAS PERFORMED BEFORE ROYALTY ALL OVER EUROPE!

by TONI ROSSETT

FRANCE BEVK

10

LJUDJE POD OSOJNIKOM

Tiste dni je Jernejec prejel pismo. Bilo je od Urške. Prvič, da mu je pisala, odkar je odšla od hiše. Zdalj, ko je bila daleč, se je kdaj pa kdaj spominjal s toplo mislijo, skoraj z ljubeznijo.

"Spomnila se me je," mu je dobro delo.

Bila je že omožena. Jernejec se je popraskal za ušesi, zaskrbel ga je dota. Saj mu je ni omenila v pismu, terjala ga je le med vrticami. Ni imel denarja. Naj je še tako hranil in obračal, so mu goldinarji kar kopneli pod palcem.

"Bog ji daj srečo!" je rekla mlada mati, ko je izvedela novico.

Iz zadovoljstva, da ima otroka, so ji bile besede prišle iz dna srca.

Skoraj vsako leto so se menjali hlapi in dekle; v jeseni je odšel od Krivca gostač Luka.

Peter ga je bil zalotil, ko je prodajal kokoš prekupčevalki, ki je vsak mesec prihajala iz doline. Krivca ni toliko zadelo nepoštenje, kolikor misel, da mu je morda že vsa ta leta delal škodo. Spomnil se je na njegovo naglo odhod od Graparja.

"Kradeš," je vpil, da so mu nabrekli lica; "vsa ta leta si mi kradel!"

"Ponovi, pa te grem tožiti!"

"Kradeš!"

Luka je pljunil in odšel. Nikoli več ga ni bilo nazaj. Petru je bilo žal, tatu ni maral v hiši. Saj ga je mogel poslednje čase le malo užiti, ker se mu je prebudila potepuška kri iz mladosti. Meta je ostala; bila je pestunja in varuhinja otrok. Saj tudi ni imela kam iti. Volbenk se je bil medtem izučil za kovača in izginil brez sledu. Ostala je sama ko breza v polju.

Naslednje pomladi je umrla Krivčeva deklica. Bila je zdrava, zavaljena in rdečelična; sredi zime je začela kašljati in hirati, nenadoma je izdihnila. Katera je visela na hčerki z vsem srcem, izguba jo je neotolajljivo potrla. Postala je pusta, zaprta vase; četudi je bila na videz močna, je počasi ležala v dve gube.

To ni življenja na zunaj niti za las spremenilo. Krivec se nikoli ni za dolgo pomudil niti z žalostjo niti z radostjo. Klicalo ga je polje. Srce mu je zaigralo le, kadar je opazil, da rase blagoslov hiše. Dvoje rok je nosilo v kup, dvoje rok je ustvarjalo.

Do žene je bil najnežnejši takrat, kadar jo je rahlo udaril po plečih:

"Danes se delo vsaj pozna."

Katra ga je pogledala z dolgim pogledom in se mu je trudno nasmehnila.

15

Bila je temna noč, nebo je bilo zastrto z oblaki. Iz dna neba na jugu so se užigali bliski. Čim dalje bolj so rasli iznad obzorja, kakor da se širi požar.

Močan blisk je prerezal temo in vse je obsijal kot v dolgem plamenu, tedaj se je Peter ozrl v okno. Stresnil se je, kakor da mu je zagorela hiša nad glavo. Sledil je grom, nato je bilo vse tiho.

Starejši sin je zajokal v spanju, Peter je prižgal luč in se ozrl po njem. Ni poznal nežnosti niti do žene niti do otrok, a to pot se je s skrbjo sklonil nad sinom, miloba mu je spreletela obraz.

Nenadoma mu je iz tišine noči udaril na uho bridek, pretresljiv jok, ki je za trenotek po Nehal, a je zopet zrasel ko vod-

Ob njem je slonela Graparica. V eni roki je tiščala gorečo mrtvaško svečo, a z drugo je božala potno čelo moža, kakor da mu hoče pomagati. Dva otroka sta v srajčkah čepela na klopi in hli-paje strmela zdaj v mater, zdaj v očeta. Saj nista razumela, kaj se godi.

Doroteja se je dvignila in opotekajoča se stopila do Petra.

"O prav, da si prišel," ji je obupno drhtel glas. "Prav, da si prišel."

Peter ni gojil ozkih stikov s sosedi. Skrbel je le zase, žalost in skrb drugih so mu bile tuje. Ta večer se mu je zganilo v srcu iz usmiljenja do tolažbe in pomoči potrebne sosedu. Bil je ves zmeden; prestopil se je in si obrisal oči, četudi ni bilo solze v njih.

"Doroteja!" je nehote segel sosedu v roko. "Kaj se godi?"

"Umira!" je zastokala Graparica.

Bila je vsa iz sebe. Kaj bo, reva, sama z otroki? Bilo ji je huje, kakor če bi ji hiša gorela nad glavo.

"Pomiri se!" jo je poizkušal tolažiti. "Zgodilo se bo, kakor je božja volja."

Od ginjenosti je zacepetal z nogo.

Bolnikove oči so se zgenile. Zdelo se je, da se hoče ozreti na sosedu in mu nekaj reči.

"Kaj ti je?" ga je vprašal Krivec. "Kje te boli?"

Če je bil Boštjan še pri jasni zavesti, ga je ob misli na ženo in na otroke bolela duša. Z življenjem je bil bržkone že obračunal. Odgovoril mu ni. Saj mu ni mogel. Že ves dan ni bilo besede iz njegovih ust.

Krivec ni vedel, kaj naj še reče, kaj naj stori. Bilo mu je težko in nerodno. Pogled mu je obvisel na Graparici. Kako naj jo tolaži, kako naj ji pomaga? "Moli, Peter, če moreš," je

zaprošila. "Jaz ne morem."

To mu je bilo kot veliko odrešenje. Sredi izbe stoji je sklenil roke in molil. Odgovarjala sta mu hlapec in dekla, ki sta sedela ob peči. V molitev se je mešalo ihtenje žene in otrok, težka sapa moža.

Oh petelinjem petju se je bolnik nekoliko umiril. Otroka sta bila legla po klopi in zaspala.

V izbo je legla tihota.

Proti jutru je Grapar umrl. Prav v trenutku, ko je sveča dogorevala in se je prvi snop zarjaval usul skozi okna. Prsi so se mu umirile, oči so se mu zaprle same od sebe, kakor da so neizmer-no trudne in željne počitka.

Pogrebci so odšli v dežju, v dežju so se tudi vrnili. Bili so molčeči kakor vdova; preveč jih je dušila ginjenost, da bi bili mogli razplesti razgovor.

"Če boš potrebovala kake pomoči," je rekel Peter Doroteji, "lahko računaš name."

Vtis Graparjeve smrti mu ni bil še pobledele. Poleg tega se je čutil proti rajnemu tihega dolžnika.

Graparica mu je gledala v oči, ni predrzno zaupala v njegovo pomoč. Vendar ni bila še nikoli tako potrebna tuje podpore.

"Nekaj denarja bi te prosila." Peter ji je odštel bankovce na roko.

Bilo mu je, kakor da je s tem poravnal star dolg, ki se mu je zdaj pa zdaj oglašal iz dna vesti. S trdimi, samozavestnimi koraki je odhajal domov.

16

Krivec ni rad pozabljal. Jernejec mu nikoli ni storil kake očitne krivice, zadostovale so malenkosti — mladostne nagnjenosti, sramota ob snubitvi — da je gojil mržnjo proti sosedu. Menda je isto občutil tudi Jernejec. Nikoli nista iskala drug pri

drugem pomoči, nista si bila v botrstvu.

Peter je stal razkoračen pred hišo, ko se je Rupar prikazal okoli vogla.

"Kako se ti godi, Jernejec?"

Iz glasu mu je zvenel rahel porog.

Jernejec ni imel navade, da bi gledal človeka odkrito v obraz. Ozrl se je po drevju, dolgo se trajalo, da je prišla beseda.

"Tako, kakor hočejo drugi. Garaš noč in dan, a ne veš zakaj..."

"Čakaj, da ti zrastejo otroci."

"Kakšni otroci!" je Rupar namrščil obrvi. "Hči — to še niso otroci. Sina pa nimam."

Žena mu ni več rodila, to mu je grenilo življenje. Ko je opazil porogljiv blesk v Petrovih očeh, je izpljunil in naglo odšel po klanecu.

Krivec je gledal za njim. Iz skrite misli mu je zrasel nasmeh in mu razširil usta. Pogled mu je objel Košanovo bajto, mu zdrknil čez pobočje do Graparja. Obraz se mu je zresnil, oči so mu nekam grozeče strmele izpod krajev klobuka, ki si ga je bil potegnil na obraz.

Graparjevi vdovi so se bile že posušile solze. Ob misli na otroke in na delo ni bilo časa za žalovanje. Imela je hlapca in dekle, a je le stežka zmagovala bremena. Moževa roka, ki je mrtva ležala v grobu, je bridko manjkala pri hiši. Hlapec ni ubogal, otroci niso bili za delo. Anka in Lojze sta sicer že pasla, a sta zdaj pa zdaj zapustila živino in prirojala z gmajne.

V veliko oporo sta ji bila mlada Košanova, šimen in Tona. Bila sta pridna, zanesljiva delavca, od pomladi do jeseni skoraj vsak dan v hiši. Njuno dete je v čunje zavito spalo ob njivah. Graparica ni bila skopih rok, a tudi mlada dva nista gledala le na lastno korist. Vezala jih je medsebojna hvaležnost, postali so si prijatelji in botri.

"Teško mi gre," je govorila Graparica, pridna ko mravlja, ki je vse dni od jutra do večera neutrudna tekala po klanecih, "še teže bi mi šlo, če bi Košanovih dveh ne imela..."

Skrbeli so jo otroci. Lojze je bil slaboten, bledičen, ko bi moral biti najmočnejši. Prerokovali so mu zgodnjo smrt, a se je žilavo oklepaj življenja. Hčere so bile močne, prava radost za oko. Bili so drug drugemu za varuha. Po vrtu in po klanecu se je od jutra do večera razlegal krik in polnil pobočje.

Krivec je s paznim očesom motril vse, kar se je godilo okoli njega. Bil je ko pes na straži... Košanova dva, ki lovita kruh po Graparjevih njivah... Doroteja, ki se ko črna pika pretaka po klanecu... Njeni otroci

na vrtu in na gmajni... In nje-nagonsko kot z razumom. Trp-

govi štirje pretepači, raztrganci, umazanci. Janezek je tretji, pa je že udaril najstarejšega s palico, da je zajokal. Prav ti je, mežla! Brani se!... Drobci predstav, ki jih je lovil v podobno bodočnosti. Pomežiknil je v solnce, porodila se mu je misel in mu topla spreletela ude.

Krivčeva hiša je premajhna za štiri, še za enega jo bo treba razširiti. Kaj bo z drugimi? Odrčal se je z mesta in s težkimi koraki odšel po klanecu. Srečal je Dorotejo.

"Prav k tebi sem se namenila," mu je rekla.

"Tako?"

"Jutri bomo kosili v rovtu. Ali bi nam pripomogel za enega kosca?"

"Saj imaš vse leto dva delavca," je planilo iz njega, kar mu je bilo že dolgo na srcu. "Košanova dva ti mnogo zaležeta."

"Že. Pa koscev vendar potrebujem." Zazrla se mu je v oči in nekam začudena grebla v njegovo nejvoljo. "Brez Košanovih bi mi šlo še trše, kakor mi gre." Z rahlim očitkom: "Saj nam nihče drugi ni pomagal."

"Saj nikogar nisi prosila."

"Nisem se upala, dokler ni največja sila," je rekla ponižno. "Saj menda prav jutri nimam nujnega dela."

"Kadar me potrebuješ, me vidiš, drugače ne," se je jezno zasmejal. "Travo ob polju si odstopila Košanovim, meni je nisi hotela."

Doroteja se je spomnila, da je nekoč napeljeval pogovor na tisto vrnico. Pa saj ni bilo to. Sosedova nejvolja ji je govorila vse nekaj drugega. Po mo-ževi smrti je hotel položiti roko na njeno zemljo. Morda mu na dan pogreba še ni prišla ta misel, pozneje se mu je rodila. Ker se ni zanašala na njegovo pomoč in ga ni prosila, mu razli-va žolč. To je spoznala bolj

ko ji je leglo na srce.

"Ko je Boštjan umrl, si govoril vse drugače."

"Seveda — drugače. Ali ti nisi sem posodil denarja, ki mi ga še nisi vrnil?"

"Tako ti ga vrnem," jo je zalila užaljenost, a hkrati strah pred tem človekom. "Brž ko bo mogoče," je dostavila skoraj tiho.

Peter je bil prepaden, ni našel več besede. Bilo ga je zanimalo, tako daleč ni meril. Graparica je izginila na klanecu. "Saj bo imela, da bi mi vrnila." Vendar ga ta misel ni mogla potolažiti. S sklonjeno glavo se je vrnil k hiši.

(Dalje prihodnjé)

PRODA SE

Hiša na 10536 Elk Ave., se verno od St. Clair Ave. in E. 105th St. Moderna, prenovljena. Nov fornec. — Garaž. V prvovrstnem stanju. Zmerna cena. Lastnik mora prodati radi deščine.

Apex električna ledenica, v prvovrstnem stanju.

Dobro ohranjena piano, Henry F. Miller izdelka.

Pokličite po telefonu: Yellowstone 0023

Farma naprodaj

Prodajam vse, kar je na farmi: krave, konje, prašiče, kokoši, vse stroje in prideleke, tri velike skednje polne sena, dve "sajli" polne kornuze. Dovolj vode, na ravnem kraju. Dobra cesta. Hiša 10 sob. 80 akrov je orane zemlje, 20 akrov je lesa in 50 akrov je pašnika. V bližini mesta in šole. Prodajam zato, kjer mi je mož umrl. Pridite ogledat ali pišite na lastnico: Kati Potokar, Box 67, Hartwick, N. Y.

Vabilo na

Delničarsko sejo

Naša delničarska seja se vrši v nedeljo dne, 14. decembra, 1941, točno ob 2. uri popoldne, v dvorani na 10814 Prince Ave.

Pozivlje se vse delničarje(ke) ter društvene zastopnike, da se seje polnoštevilno udeležijo, da si izvolijo direktorije, ki bodo vredni voditi to našo podjetje v letu 1942.

DIREKTORIJ S. D. D. na 10814 Prince Ave.

Vdani v svojo usodo

Na levi sliki vidimo kitajske vojne ujetnike, ki so jih zajeli Japonci, kako nosijo košare z živili za ujetniški tabor. Na desni pa vidimo italijanske ujetnike v Angliji, ki si zidajo svoja lastna taborišča.

Prizori na Atlantiku

Spodaj na sliki je velika skupina parnikov, ki plovejo v konvoju preko Atlantika, dočim kroži nad njimi ameriški bombniki, ki iz katerega je bila slika posneta. Na sliki zgoraj pa vidimo parnik, tako zvani tender za letala, ki dviga letalo na krov. Na teh tenderjih so z vsem potrebnim opremljene delavnice za popraviljanje letal.

STENSKÉ KOLEDARJE

velike -- srednje -- majhne

si

TRGOVCI in OBRTNIKI

LAHKO NAROČIJO

pri

ENAKOPRAVNOSTI

6231 ST. CLAIR AVE.

HENDERSON 5311

Pokličite po telefonu in bo naš zastopnik prinesel vzorce, iz katerih si lahko izberete one, ki vam najbolj ugajajo.